

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/84727,Metzell-Ludwik-Chrystian.html>
2021-12-09, 08:04

Metzell Ludwik Chrystian

METZELL Ludwik Chrystian (2 VII 1764, Gdańsk – 21 XI 1848, Warszawa), inżynier. Syn Franciszka (według rozpowszechnionej opinii syn naturalny wpływowego gen. Alojzego F. Brühla, starosty warszawskiego) i Adelajdy.

Od 1781 służył jako podoficer w Korpusie Artylerii Koronnej. W związku ze sporem granicznym z Rosją dokonał pomiarów i sporządził plany spornego odcinka Dniepru (1782–83). Odkomenderowany w 1786 do arsenału w Tulczynie na Podolu zajmował się tam przysposabianiem dział i zbudował przenośny most wojskowy z 16 płóciennych pontonów. Po ukończeniu w 1790 Szkoły Korpusu Inżynierów Koronnych awansował na oficera i został nobilitowany. Odznaczył się jako dowódca baterii w bitwie pod Zieleńcami (18 VI 1792), awansował na kapitana i został odznaczony krzyżem Virtuti Militari (z pierwszego rozdawnictwa). W 1793–95 towarzyszył S. Potockiemu w podróży po Niemczech i Włoszech, a następnie przebywał w jego dobrach w Humaniu na Podolu, gdzie do 1806 urządził (prace hydrotechniczne i architektoniczne) słynny wówczas park Zofiówka. Zbudował też pałac i założył ogród w Kisielach.

Od 1816 M. pracował w Komisji Rządowej Spraw Wewnętrznych i Policji jako inżynier „od dróg i spławów” do czasu powołania Dyrekcji Jeneralnej Dróg i Mostów (1819). Kierował budową pierwszej w Królestwie Polskim drogi bitej z Warszawy przez Bielany do Zakroczymia (1816–19) i ustawił drugi w Warszawie most tyżwowy przez Wisłę (zdejmowany na zimę). M. wszedł w skład ustanowionej w 1817 Rady Ogólnej Budownictwa, Miernictwa, Dróg i Spławów.

Proponował zbudowanie w Warszawie wodociągów zasilanych wodą z Wisły przez pompę parową. 7 III 1820 opublikował w „Gazecie Warszawskiej” pierwszy w Polsce projekt mostu wiszącego przez Wisłę o pięciu przęsłach

mających po 130 m rozpiętości, zawierający interesujące obliczenia wytrzymałości łańcuchów nośnych. Nowością tego pomysłu, nie tylko w skali krajowej, było przyjęcie jazdy górą. By wykazać realność swej propozycji, M. zamocował analogiczny łańcuch na murach cegielni Polkowskiej i zawiesił na nim ciężar ok. 10 t. Projekt oceniała komisja powołana przez TWPN, jej raport A. Stern i J.K. Skrodzki zamieścili w „Rocznikach Towarzystwa Warszawskiego Przyjaciół Nauk” (1821). Uznano, że tego rodzaju mostowi zagrażałaby korozja pod wpływem czynników atmosferycznych (S. Staszic); zwracano też uwagę, iż grunt w Warszawie jest zbyt słaby (F. Pancer). Pomysł wydał się wszakże interesujący, miał też wpływ na przyjęcie M. na członka przybranego TWPN w 1827. W 1821 doszło jedynie do zbudowania przez M. kładki wiszącej dla pieszych o rozpiętości 45 m na wyspę teatru w Łazienkach. M. doradzał (bez powodzenia) w tymże roku przy budowie muru oporowego, kiedy doszło do osuwiska w trakcie urządzania Ogrodu Botanicznego w Warszawie. W 1830 wedle pomysłu M. zbudowano holownik napędzany w specjalny sposób kieratem poruszonym przez konie, który kursował po Wiśle, m.in. do Modlina. Holownik spłonął podczas powstania listopadowego (1831). M. odprowadzał też do Wisły ścieki z zach. części miasta z użyciem fosy okopów Lubomirskiego, którą wybrukowano. Aktywnie uczestniczył w projektowaniu i wznoszeniu przez TWPN pomnika M. Kopernika w Warszawie (1830).

W 1833 M. przeszedł na emeryturę.

PSB (M. Gajewski); SBTP (B. Chwaściński); SPPT (B. Orłowski).

F. Kucharzewski: *Wodociągi i kanalizacja w Warszawie*, Warszawa 1879, s. 22; S. Łoza: *Architekci i budowniczowie w Polsce*, Warszawa 1954; W. Sterner: *Niezrealizowany projekt mostu łańcuchowego przez Wisłę pod Warszawą*, KHNiT 1957, nr 2; K.W. Wójcicki: *Cmentarz Powązkowski pod Warszawą*, t. 2, Warszawa 1856, s. 149–154; H. Zakrzewski: *O mostach wiszących*, „Izys Polska” 1823/24, t. 1; „Tygodnik Polski” 1832, nr 16.

Bolesław Orłowski

[Poprzedni](#)
[Następny](#)